

напрями регулювання ринку в Україні. Суттєвий вплив на ринок олійних культур матимуть такі фактори як обсяг виробництва і споживання олійних культур та продуктів переробки за продовольчим, технічним (біопаливо) і фуражним (корм) напрямками.

Література.

1. Виробництво соняшникової олії — дуже вигідний бізнес в Україні. Коментарі аналітиків компанії Pro-Consulting.Latifundist [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/proizvodstvo-podsolnechnogo-masla-ochen-vygodnyj-biznes-v-ukraine-komentarii-analitikov-kompanii-pro-consulting-latifundist>

2. Статистичний щорічник України за 2016 рік / За ред. І.М. Жук. — К. : Август Трейд, 2017. — 574 с.

3. Чехова І.В. Світовий ринок олійних культур / І.В. Чехова // Вісник аграрної науки. — 2017. — № 9. — С. 71-77.

4. Сарафонова І.С. Сучасні напрями стратегічного розвитку олійно-жирового підкомплексу / І.С. Сарафонова // Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва: матеріали міжнар. наук.-практ. Конф., 25-26 квітня 2013 р. — Вінниця: ВНАУ, 2013. — С. 203-206.

5. Капшук С.П. Стан та перспектива українського олієпрому / С.П. Капшук // Пропозиція. — 2014. — № 6(192). — С. 52-55.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОНЯШНИКА

***ДУЛОВА Є., ДУЛОВ А., МАГІСТРИ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

В агропромисловому виробництві України провідне місце серед технічних культур займає соняшник — основна олійна культура. На соняшникову олію припадає 98 % від загального виробництва олії в Україні. Соняшник — одна з найбільш прибуткових та високоліквідних культур. Нині рівень використання біологічного потенціалу соняшнику є найменшим серед олійних культур і навіть не досягає 50 % [1]. Ефективність функціонування олійно-жирового підкомплексу України значною мірою залежить від стабільного та ефективного виробництва соняшнику на сільськогосподарських підприємствах [2].

* Науковий керівник — Півень А.В.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам виробництва та функціонування ринку соняшнику в Україні присвячені праці вітчизняних вчених В.Г. В'юна, Л.А. Євчук, В.С. Каретникової, В.В. Кириченка, В.Г. Кухти, С.Ю. Кучеренка, А.А. Побережної, В.Ф. Сайка та ін. [3].

В Україні соняшник вирощують в усіх регіонах, проте найбільше в південних та центральних областях. Так, у 2017 році сівба соняшнику на площах понад 500 тис. га проводилася у Дніпропетровській, Запорізькій, Кіровоградській та Миколаївській областях, на площах понад 400 тис. га – у Харківській та Одеській.

Основні площі виробництва соняшнику зосереджені в сільськогосподарських підприємствах. Так, за підсумками минулого року, в агроформуваннях, враховуючи фермерські господарства, мали понад 84 % загальних площ під цією культурою врожаю. Решта — господарства населення. [4].

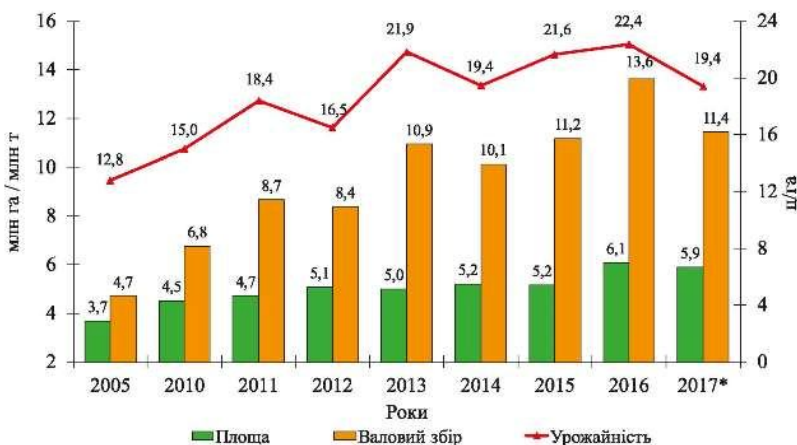

Рис. 1. Динаміка виробництва соняшника в Україні за 2005-2017 рр.

За прогнозами на 2017 р. очікується зібрати 11,4 млн. т соняшнику, що на 2,1% менше минулорічного показника. На це мало вплив зниження урожайності та зменшення площ вирощування культури. З одного гектара в середньому очікують отримати 19,4 ц/га, що нижче рівня попереднього року на 13,3 %. При цьому збирання врожаю проводиться із площі 5,9 млн. га. Станом на 13 жовтня, за оперативними даним із регіонів, аграрії зібрали соняшнику 9,8 млн. т

із площі 5,1 млн. га при врожайності 19,4 ц/га. Для порівняння: роком раніше площа під культурою становила 6,09 млн. га. Разом з тим, фахівці Міністерства сільського господарства США оцінили урожай соняшнику в Україні на рівні 13,5 млн. т, тобто більше за прогнози вітчизняних експертів на 2,1 млн. т.

Світове споживання соняшнику зменшиться. Поточного сезону попит на цю олійну культуру оцінюється в обсязі 46,6 млн. т, що менше порівняно з минулорічним показником майже на 1%. При цьому, на відміну від попереднього сезону, обсяги споживання перевищать його виробництво. Це вплине на суттєве зменшення світових кінцевих запасів. На завершення нинішнього сезону вони очікуються в обсязі майже 2,2 млн. т, що на 14,9% менше попереднього рівня [5].

Обсяги світової торгівлі соняшником знизяться. На зовнішніх ринках очікується реалізувати близько 1,99 млн. т. Світовими лідерами з експорту насіння стануть країни ЄС-27, які, за прогнозами, експортують близько 17,6 %, Аргентина – 13,5 % та Україна – 7,5 % загального обсягу зовнішніх продажів. Основними імпортерами соняшнику залишаться Туреччина та країни ЄС-27, які мають наміри придбати понад половину світового експортного фонду.

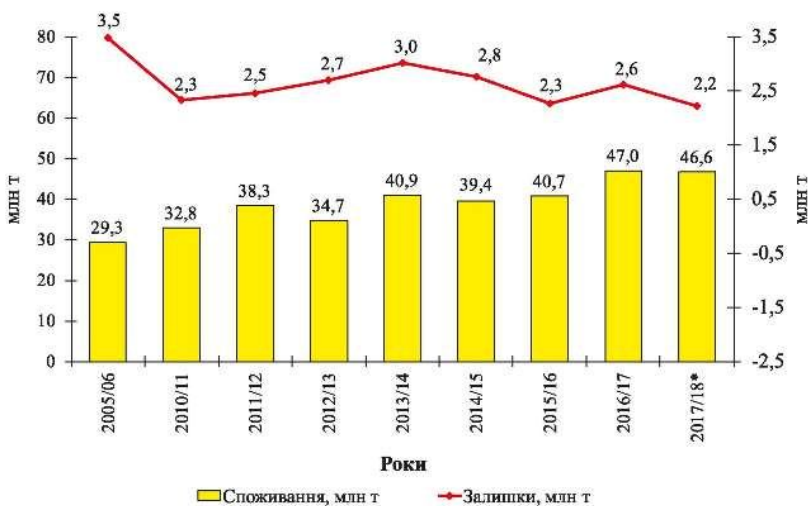

Рис. 2. Динаміка світового споживання соняшнику за 2005-2018 рр.

Соняшникову олію українського виробництва експортують у понад 100 країн, кількість яких з кожним роком зростає. Разом з тим, основними покупцями цього продукту є країни ЄС, Китай та Індія [6].

Використання олійних культур у тваринництві забезпечує зв'язок ринку олійних з ринком зернових, а розвиток виробництва біодизельного пального – з ринком енергоносіїв. Значний вплив на ціни на рослинні олії мають ціни на нафтопродукти, не є винятком і соняшникова олія. Тому подорожчання нафтових котирувань призводить до зростання цін й на соняшкову олію, незважаючи на те, що цей вид олії не використовується для виробництва біопалива [2].

Сировинною базою для виробництва соняшкової олії є насіння соняшника, за виробництвом якого Україна поступається у світі Аргентині та Росії. У загальному обсязі виробництва олійних культур в Україні соняшник охоплює понад 70% [3]. Збільшення виробництва насіння соняшника в Україні відбувається завдяки його високій ліквідності. Так рентабельність виробництва насіння соняшника у 2017 році склала 57,9 % [5].

Подальший розвиток зовнішньої торгівлі насінням соняшнику залежатиме переважно від формування внутрішнього продовольчого ринку. Наповнення його товарами власного виробництва буде створювати базу для розширення експорту. Товаровиробники на українському ринку олійної продукції мають бути захищені на тому ж рівні, як їх партнери в зарубіжних країнах. Отже, Україна, насамперед, має забезпечити захист власного ринку, а також вести активний пошук споживачів (покупців) своєї продукції, відповідно до кон'юнктури ринку і на зарубіжних ринку на умовах довгострокового партнерства.

Література.

1. Огляд ринку олійних культур – УАК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro.ua.net>.
2. Офіційний сайт асоціації «Укромпро» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukroilprom.org.ua>.
3. Офіційний сайт Українського клубу аграрного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agribusiness.kiev.ua>.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт FAOSTAT. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://faostat.fao.org>.
6. Фаїзов А.В. Олієжировий комплекс: проблеми і фактори розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.